

om een eenmaal op incubatietijd, ziekteverschijnselen en beloop met zekerheid gestelde diagnose omver te werpen.

Voor het stellen van de diagnose rubeola heb ik in de algemene praktijk nooit een bloedbeeld nodig gehad.

Koplik-vlekken zijn alleen bij mazelen beschreven, maar komen daarbij lang niet altijd voor. Vervellen is alleen typisch voor roodvonk.

Bij geval A geef ik toe, dat aan de door mij genoemde ziekten nog een moet worden toegevoegd. De volgorde wordt dan aldus: 4 januari rubeola, 9 januari roodvonk, 12 januari mazelen en 2 februari recidief roodvonk.

Ik had gehoopt, dat collega FAÇEE SCHAEFFER met andere ziektegeschiedenissen zijn opvatting aannemelijk had kunnen maken. Mocht hem dit niet mogelijk zijn, dan zou ik hem willen voorstellen zijn veronderstelling terug te nemen.

Literatuur: FAÇEE SCHAEFFER, L. (1957) *Ned. T. Geneesk.* **101**, 1036.

Rotterdam, 3 juni 1957

J. JAGER

Het systeem dat collega JAGER volgt, geeft hem ongetwijfeld een grote diagnostische zekerheid. Ik betwijfel, of de op deze wijze gestelde diagnose de toets der wetenschappelijke kritiek zal kunnen doorstaan. Helaas belet deze grote zekerheid collega JAGER de vroegere argumenten objectief te overwegen. Verdere discussie lijkt mij dus onmogelijk.

Amsterdam, 10 juli 1957

L. FAÇEE SCHAEFFER

PROEVEN OP MENSEN

Er bestaat een ernstige, meestal in korte tijd dodelijk verloopende ziekte, genoemd trombotische trombopenische purpura. In het bekende tijdschrift *Blood* (1957) **12**, 480, wordt een dergelijk geval beschreven. Ook deze patiënt overleed na 42 dagen. Te voren had men 250 ml plasma van deze patiënt ingespoten bij een volontair (wat is dat?). Tien maanden later hadden zich bij deze proefpersoon geen ziekteverschijnselen voorgedaan.

Het Department of internal Medicine, Washington University School of Medicine, en de redactie van het tijdschrift *Blood* vinden dergelijke proefnemingen blijkbaar heel gewoon. Dat is betreurenswaardig.

Groningen, 14 juli 1957

L. MEYLER

EEN EPIDEMIE VAN ACUTE PHARYNGO-CONJUNCTIVITIS IN WAALWIJK

De huisartsen en de schoolarts van Waalwijk en de Geneeskundig Inspecteur der Volksgezondheid voor Noord-Brabant hebben ons een week geleden opmerkzaam gemaakt op het feit, dat er in Waalwijk vrij plotseling vele kinderen ziek waren geworden. De ziekte was gekenmerkt door een bepaald syndroom.

De aandoening begon in den regel geleidelijk. De kinderen waren hangerig en klaagden over moeheid. Na enige dagen kregen zij koorts, die tot 39° of 40° opliep. Soms begon de ziekte vrij plotseling met hoge temperatuur. De patiënten klaagden tijdens de koortsfase over frontale hoofdpijn, en hadden keelklachten, die in het algemeen licht van aard waren. Vrijwel alle kinderen toonden verschijnselen van lichte pharyngitis; in vele gevallen werd ook folliculaire conjunctivitis waargenomen. De conjunctivitis gaf slechts in enkele gevallen aanleiding tot klachten. Bij een aantal patiënten waren de submandibulaire, of soms de pre-auriculare lymfeklieren duidelijk gezwollen, en waren deze pijnlijk bij druk. Een opmerkelijk, maar zeker geen constant verschijnsel vormden neusbloedingen. Voorts

toonden sommige patiënten enkele dagen tevens verschijnselen, die op enteritis duiden. In verhouding tot de hoge temperatuur was de algemene toestand van de meeste kinderen weinig gestoord. Verschijnselen, die zouden kunnen duiden op aantasting van de slijmvliezen van de diepere luchtwegen of van de longen, werden niet gevonden. In vrijwel alle gevallen daalde de temperatuur na 4 tot 6 dagen kritisch, en waren de kinderen hierna klinisch genezen.

De eerste ziektegevallen werden gedurende de eerste week van juli waargenomen, kort na een periode van zeer warm zomerweer. In de hierop volgende week breidde de ziekte zich snel uit, en steeg het aantal gevallen tot zeker over de 100. Het was opmerkelijk, dat de aandoening hoofdzakelijk beperkt bleef tot jongens en meisjes van 8 tot 14 jaar en dat vrijwel alle patiënten regelmatig hadden gezwommen. Gezinsbesmettingen kwamen betrekkelijk weinig voor.

Het ziektebeeld geleek veel op een klinisch syndroom, dat onlangs in Amerika door BELL en medewerkers is beschreven, en door hen „Pharyngoconjunctival Fever” is genoemd. Epidemieën van deze ziekte kwamen bij kinderen in zomerkampen voor. De Amerikaanse onderzoekers opperden de veronderstelling, dat besmette zwembaden misschien een bron van infectie waren. Het bleek uit hun onderzoek, dat de ziekte door adeno-(APC-)virus werd veroorzaakt.

Wegens de overeenkomst tussen de epidemie te Waalwijk en de epidemieën in de Verenigde Staten hebben wij bij een aantal patiënten onderzoek op adeno-virus verricht. Bij 5 kinderen die reeds waren genezen, werden in alle gevallen hoge titers van complementbindende antistoffen tegen adeno-virus waargenomen, terwijl bij géén van de 4 patiënten die pas enkele dagen ziek waren, antistoffen konden worden aangetoond. Virologisch onderzoek werd verricht bij 25 patiënten in de acute fase van de ziekte. Bij 20 van hen werd adeno-virus gekweekt: in 14 gevallen uit de keel en in 6 uit de ontlasting. Het onderzoek van de monsters die tot dusver negatief zijn, wordt voortgezet. In enkele gevallen viel het onderzoek op adeno-virus reeds na één of twee dagen positief uit, hetgeen duidt op een hoge concentratie van virus in de neuskeelholte.

Onze bevindingen wettigen de veronderstelling, dat de epidemie door adeno-virus is veroorzaakt. In samenwerking met de collega's te Waalwijk wordt het onderzoek voortgezet. Het leek ons van belang, thans reeds een voorlopige mededeling te doen over deze voor ons land nieuwe (?) epidemie van acute pharyngo-conjunctivitis, aangezien in de zomermaanden ook elders in Nederland soortgelijke epidemieën kunnen voorkomen en deze aandoening misschien met influenza zou kunnen worden verward.

Literatuur: BELL, J. A., W. P. ROWE, J. I. ENGLER, R. H. PARROTT en R. J. HUEBNER (1955) *J. Amer. med. Ass.* **157**, 1083.

Tilburg, St. Elisabeth-Ziekenhuis,
22 juli 1957

J. VAN DER VEEN
G. VAN DER PLOEG
G. KOK

AZIATISCHE INFLUENZA IN NEDERLAND

De situatie in Nederland ten aanzien van de influenza blijft epidemiologisch zeer belangwekkend. Ongetwijfeld is er een nog-dunne spreiding van de ziekte onder de algemene bevolking van het centrum en het westen van het land. Het virus springt thans over naar verscheidene Ambonezenkampen. Tot 25 juli waren 5 kampen besmet. Waarschijnlijk voltrekt zich echter ook onderlinge besmetting dezer kam-

pen. De ziektecijfers in deze dicht opeenvolgende kampbevolking zijn hoog (meestal 50 tot 60 pct). Kinderen en volwassenen hebben daar dezelfde ontvankelijkheid. Het ziektebeeld is licht, en het aantal complicaties is gering.

Het bovenstaande kaartje geeft de thans bekende spreiding der ziekte aan (uitsluitend virologisch bevestigde infectiehaarden). De plaatsen zijn in volgorde van de virologische bevestiging: Stompwijk (5 juni; gezins-epidemie van 9 kinderen met moeder; voor zover bekend geen verbreding); Bussum (14 juni); Utrecht (20 juni); Vlaardingen (26 juni); Rotterdam (2 juli); Ambonezenkamp, Vught (4 juli); Amersfoort (5 juli); Maassluis (9 juli); Ambonezenkamp Muiderberg (12 juli); Ambonezenkamp Woerden (18 juli); Ambonezenkamp Barneveld (22 juli); Ambonezenkamp Huizen (22 juli).

De beide laatste kampen zijn nog in onderzoek.

Leiden, 25 juli 1957

J. MULDER

BRIEFWISSELING

VOORRAAD BUNDELS KLINISCHE LESSEN UITGEPUT

De lezers wordt medegedeeld dat onze voorraad gebundelde Klinische Lessen (met uitzondering van 1943) geheel is uitgeput.

Amsterdam, 26 juli 1957

REDACTIE

BERICHTEN

BUITENLAND

BELGIË. — GENEESKUNDIGE DAGEN TE ANTWERPEN. Van 19 tot 23 september worden Antwerpens Geneeskundige Dagen gehouden. Onderwerpen zijn: Het moeilijke kind, carcinologie, hygiëne en geneeskunde, nierziekten, geschiedenis en geneeskunde. 23 september zal een excursie naar Spa, met bezoek aan de badinrichtingen, worden gehouden. Voorts zullen artsen-schilders en artsen-beeldhouwers werken tentoonstellen.

Algemeen secretaris is Dr. J. VAN LENNEP, congresgebouw: Prov. Instituut voor Hygiëne, Nationalestraat 155, Antwerpen (*Belg. Geneesh. bl.*, 30 juni 1957, bl. 467).

CANADA. — DE FLORENCE NIGHTINGALE-MEDAILLE. De Canadese Miss McARTHUR, directrice der verpleegdiensten van het Canadese Rode Kruis, heeft van het Internationale Comité van het Rode Kruis te Genève de Florence Nightingale-medaille ontvangen. Miss McARTHUR was 18 maanden werkzaam in Korea, waar zij adviseuse was van het Koreaanse Rode Kruis en verantwoordelijk voor de distributie van al het materiaal, gezonden door de Rode Kruisafdelingen uit de gehele wereld (*Can. med. Ass. J.*, 5 juni 1957, bl. 1089).

DUITSLAND. — FLUOR EN CARIËS. Enige jaren geleden is een installatie voor leidingwaterfluorering in gebruik genomen, die het stadsdeel Kassel-Wahlershausen van water voorziet. Onlangs zijn de eerste resultaten bekend gemaakt: vermindering van caries met 50 pct (*Münch. med. Wschr.*, 12 juli 1957, bl. 1040).

ENGELAND. — LEPRA. In het „United Kingdom” zijn 239 gevallen van lepra geregistreerd. In de jaren 1952 tot 1956 werden 68, 34, 34, 19 en 36 nieuwe gevallen aangegeven (*Lancet*, 6 juli 1957, bl. 43).

— ERFELIJKHEID VAN KANKER. J. LANDON en N. WALTER maken melding van een familie, waarvan bij drie dochters op jonge leeftijd (29, 28 en 30 jaar) hetzelfde type borstkanker zich ontwikkelde. De beide eerste patiënten overleden op 29-jarige, resp. 31-jarige leeftijd; de derde is nog in leven. De tweede patiënte had 2 kinderen; een meisje van 12 jaar kreeg een fibrosaroom van de kaak, een jongen van 6 jaar een hepatoblastoom, waaraan hij een jaar later overleed. De schrijvers zien in deze stamboom een belangrijke aanwijzing voor het familiaal voorkomen van borstkanker en het predisponeren voor kwaadaardige gezwellen elders in het lichaam in het volgende geslacht (*Brit. med. J.*, 13 juli 1957, bl. 86).

FRANKRIJK. — UITGEBREIDE DARMRESECTIE. Op een vergadering van de medische vereniging van Frans Oost-Afrika hebben H. BEZES en N. ZINSOU een patiënt voorgesteld, bij wie twee maanden tevoren 7,40 m darm (7,20 m dunne darm en 0,20 m coecum-colon) waren verwijderd wegens uitgebreid gangreen ten gevolge van een beklemd breuk. De continuïteit werd hersteld door een anastomose van het overblijvende 1,50 m lange stuk dunne darm en het colon ascendens. De patiënt was sinds de operatie 6 kg in gewicht toegenomen; hij heeft dagelijks tweemaal niet-diarroïsche ontlasting (*Presse méd.*, 3 juli 1957, bl. 1262).

OOSTENRIJK. — MEDISCHE ERVARINGEN UIT EEN OPVANGCENTRUM VAN HONGAARSE VLUCHTELINGEN. De *British medical Journal* (13 juli 1957, bl. 95) geeft een verslag van de ervaringen van een medisch team, dat enige maanden heeft gewerkt te Gassing in Zuid-Burgenland. Het opvangcentrum was gehuisvest in een Franciscaner klooster, iedere avond kwamen 500 tot 800 vluchtelingen aan; over het algemeen was hun gezondheidstoestand goed. De gewone kwalen, die een huisarts te behandelen krijgt (hoest, verkoudheid, rugpijn, keelpijn enz.), waren legio; daarnaast kwamen veel hemorrhoiden voor, die werden toegeschreven aan de lange afgelegde afstanden en de constipatie als gevolg van de onregelmatige mogelijkheid tot stoelgang. Bronchitis verergerde dikwijls tot pneumonie. Verschillende gevallen van miskraam en te vroege geboorte kwamen voor, ten gevolge van de vermoeiende tocht; een zuigeling kreeg